

Вікторія Валеріївна Горбунова

кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної та практичної психології
Житомирського державного університету імені Івана Франка

Ольга Святославівна Гончар

студентка 34 групи соціально-психологічного факультету
Житомирського державного університету імені Івана Франка

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ ЛІМІТУВАННЯ ЧАСУ

Умови професійної діяльності можуть бути класифіковані як звичайні, ускладнені або екстремальні. Зауважимо, що для співробітників більшості державних установ ситуація невизначеності термінів виконання завдання або, навпаки, дефіциту часу, так само як брак інформації або нечіткість вимог – є нормою. Тобто для державних службовців ускладнені умови діяльності – звичний виробничий контекст.

Наше дослідження ставило на меті психологічний аналіз ефективності діяльності працівників державної податкової адміністрації в умовах ліміту та надлишку часу. Нами було сплановано та проведено експеримент, участь у якому взяли десятеро держслужбовців, співробітників державної податкової адміністрації. Досліджувані отримали завдання здійснити аналіз податкового законодавства на предмет нововведень щодо податку на додану вартість та підготувати звіт-презентацію за результатами роботи. П'ятеро досліджуваних працювали в умовах часового ліміту (на виконання завдання давалося два дні), п'ятеро – в умовах надлишку часу (можливість виконувати завдання протягом тижня). Якість виконання завдань оцінювалась експертами – керівниками підрозділів.

Попри індивідуальні відмінності у реакціях досліджуваних, стилі роботи, характерологічних особливостях нам вдалося встановити ряд закономірностей, що свідчать на користь продуманого лімітування часу перед його надлишком.

В умовах часових обмежень (час лімітується з розрахунку реальної можливості якісного виконання роботи) податківці якісніше аналізують законодавство, здійснюють змістовну та структуровану презентацію своєї роботи, орієнтуються в систематизованому матеріалі. Кожен з доповідачів, хто працював над завданням протягом двох днів, був позитивно оцінений керівником, презентації визнані такими, що виконані якісно, на високому рівні. Податківці, що мали здійснити аналіз документації протягом тижня, тобто мали більш ніж достатньо часу для цього, навпаки отримали низькі оцінки власної ефективності. Жоден з досліджуваних цієї групи не уникнув критики керівника, їх діяльність була охарактеризована як незадовільна, така, що вимагає значного доопрацювання. Вказувалося на низький рівень володіння матеріалом, відсутність чіткої структури у його викладі, недостатність доказів у тлумаченнях тих або інших положень.

Отримані показові дані, щодо динаміки емоційного стану досліджуваних, які працювали в різному часовому режимі. Учасники першої групи (виконання завдання в умовах ліміту часу) переживали емоційний дискомфорт коли готувалися до презентації та почувалися комфортно під час виступу, тоді як показники інших досліджуваних (виконання завдання в умовах надлишку часу) відрізняються з точністю до навпаки.

По завершенню експерименту було проведене усне опитування, в ході якого виявилось, що податківці, чий час діяльності не обмежувався, саме у цьому вбачали причини провалу презентації: “коли часу вдосталь, його не можливо раціонально розподілити”, “ми діяли за принципом – не роби сьогодні те, що можна зробити завтра”. Термін виконання завдання здався їм настільки гнучким, що виникала нічим не підкріплена впевненість тому, що “все можна встигнути”. Натомість, перебування в умовах жорсткого лімітування часу вимагало від податківців чіткого планування діяльності, поетапного контролю, самоаналізу якості роботи. Досліджувані зауважили, що завдяки регламентації діяльності керівником вони змогли структурувати власний робочий день та оптимально використати часові ресурси. Поряд з тим, жорсткість вимог та незвичний високий темп діяльності призвів до емоційного дискомфорту у ході роботи, нервового напруження, дратівливості тощо.

Отримані дані свідчать про необхідність вдумливого і чіткого планування професійної діяльності державних службовців, встановлення оптимального часового режиму. Виявлено, що надлишок часу, попри пересічні уявлення, не веде до кращого виконання виробничих завдань, а навпаки, суб'єктивно відстрочує кінцевий термін, призводить до внутрішньої дезорганізованості, редукації навичок часового планування діяльності.